

Kommunenes forventninger og behov i spesialavfallssystemet

Av Asbjørn Ravnanger

Asbjørn Ravnanger er renholdssjef i Bergen kommune.

Innlegg på seminar i Norsk Vannforening 28. april 1988.

Det fremgår av de tidligere foredrag at spesialavfallssystemet er i rask endring i Norge.

En gammel vismann skal engang ha sagt: «Du trækker ikke 2 ganger i samme elven».

Dette er etter hvert sannelig trefende for spesialavfallssystemet. Man får inntrykk av at det endrer seg fra måned til måned. Ingen sannheter varer evig — slett ikke i denne bransjen!

Avfall eller levebrød.

Forskrifter om spesialavfall kom i april 1984. Før 1984 hadde vi spillolje og problemavfall. Nå 4 år senere har vi fortsatt spillolje på den ene siden og problematisk spesialavfall på den annen.

Spilloljen er handelsvare, og lett omsettelig ser det ut til selv om det faktisk at den nå er blitt spesialavfall nok har ført til at det koster mye mer å få kvittet seg med den. Resten av spesialavfallet er nærmest for gull å regne, — det er i alle fall så kostbart at det helst bør gjemmes på!

En avfallsbesitter må idag regne med å betale 10—15 kroner pr. kilo for å bli kvitt mindre mengder organisk avfall som må gå til eksport!

Det kommunene og avfallsbesitterne nå undres på er om spesialavfallet først og fremst er å betrakte som levebrød for enkelte firmaer. Prisnivået på spesialavfall er nå blitt kunstig høyt, og det store spørsmålet er om noen vil gjøre noe med det!

Det synes å være flere grunner til at forholdene er blitt slik de er:

- * Monopolsituasjoner med få operatører
- * Liten/begrenset behandlingskapasitet
- * Begrenset konkurranse på eksport av avfall.

Endringer i systemet.

Som nevnt innledningsvis skjer det raske forandringer i systemet, og i året 1988 skal grunnlaget for de store omveltninger legges.

I løpet av dette året går de aller fleste konsesjoner i systemet ut, og i forbindelse til dette får vi så følgende grunnlag som vi har fått presentert tidligere:

- Utredning om behandlingsanlegg.
- Etablering av administrativ enhet.
- Utredning om innsamlings-systemet.

Kommunene ser positivt på at det nå ser ut til å være et fast ønske om å få til en skikkelig oppjustering og oppdatering av systemet.

Hva har vi så grunn til å forvente oss?

Behandlingssituasjonen.

Det er å forvente at man i størst mulig grad sikter mot å behandle/ destruere vårt eget miljøfarlige avfall i Norge. Eksport bør kun benyttes der det enten ikke er mulig å få til en egen destruksjon miljømessig forsvarlig eller der gjenvinning gjør dette ønskelig.

Behandlingskapasiteten må være slik at det kan garanteres at det spesialavfallet som innsamles i kommunene kan komme videre til destruksjon uten lange mellomlagringer.

Behandlingen må kunne skje til en fornuftig pris uavhengig av spesialavfallets «kvalitet». Spesialavfallet må kunne behandles uten alt for omstendelig tilberedning. Behandlingen må være miljømessig foresvarlig der den foretas.

La oss få et anlegg der ikke industriens krav til lønnsomhet er avgjørende for hvorvidt anlegget er operativt eller står.

Etablering av administrativ enhet.

En forventer at myndighetene ser den sammenhengen det er i samfunnets totale avfallshåndtering.

Det er nødvendig å påse at det ikke oppstår et fullstendig isolert system for håndtering av spesialavfallet. Det må finnes god tilknytning til den offentlige renovasjonen.

Den administrative enhet må være lett tilgjengelig, helst i form av lokale tilknytninger i hvert fylke. Svært mange kommuner ønsker nok at alt som vedrører spesialavfall blir organisert uten deres medvirkning. Imidlertid finnes det også flere større kommuner og interkommunale renovasjonsselskaper som ønsker å opptre mer aktivt i tilknytning til den administrative enheten. Motivet for disse er ønsket om å beskytte behandlingsanleggene for kommunalt avfall samt renseanleggene for kommunale kloakker.

Kommunene forventer videre at en administrativ enhet kan bli mer aktiv på informasjonssiden. Dette gjelder både holdningsskapende og praktisk informasjon omkring systemet og de regler og lover som gjelder.

Vi må komme dit hen at de offentlige myndigheter kommer på offensiven i pressen. Hittil har det dessverre vært slik at det offentlige har kommet på etterskudd og således vært mer opptatt av å forklare hvorfor kontrollen har vært mangelfull. Dette har svekket respekten for spesialavfallssystemet.

Den administrative enheten må få de nødvendige fullmakter og regler som trenges for å styre prisutviklingen i systemet. Dersom vanlige markedskrefter skal få bestemme prisene alene, må man være svært forsiktig med å begrense antall operatører i systemet.

Utredning om innsamlingssystemet.

Her gjenstår det å se om man klarer å oppfylle intensjonene om å kunne studere med uhildede øyne samtidig som man har ballasten på godt og vondt fra det systemet som er idag.

Uansett så er det visse kriterier som vi synes er verdt å ha for øye:

- * Man må ikke skape/opprettholde monopolsituasjoner eller eksklusivitet uten en skikkelig offentlig kontroll/påvirkning av priser.
- * Det må bygges opp et system som det er lett å levere til. Det må være «nært». Idag føler enkelte at «man må ta kannen og 100-lappen med seg å kjøre i 2 timer» for å kunne si at man har opptrådt lojalt i systemet. Systemet må lettvisst kunne tilpasses innsamlingen fra hver enkelt husstand. Kommunene må da selv kunne involvere seg i innsamlingen om de ønsker det.
- * Det må overveies om ikke deler av oppsamlingen kan gå om bensinstasjonene, og om ikke det transportnettet som brukes til de brannfarlige/giftige «nyvarene» også kan brukes på retur til innsamling av utskjemt vare (spesialavfall). Et system som inneholder disse elementene vil lett kunne innpasses i de fleste kommuner, og har stor nærhet til

publikum flest. Mye av husstandenes problemavfall har tilknytning til bilen eller til renssevæsker innkjøpt på bensinstasjoner.

- * Det bør bygges opp en innsamling der hensynet til de store mengdene med spillolje ikke er avgjørende for hele systemet.

Oppsummering.

Det er å håpe at fremtiden vil vise at:

- * Alt spesialavfall finner en godkjent behandling utenom kommunenes vanlige behandlingsanlegg og kloakkavløp.
- * At det blir et krav til nyetablering av industri- og industriprosesser som krever konsesjon at de må spesifisere sitt spesialavfall og anvise/evt. pålegges konkrete behandlingsmåter.
- * At innsamlingen av dette avfallet blir underlagt offentlig kontroll så langt at det faktum at det er et miljøfarlig avfall veier tyngre enn hensynet til at det samtidig er levebrødet til enkelte innsamlere.
- * At innsamlingsnettet blir såpass detaljert at også husholdningene kan bli kvitt sitt spesialavfall.
- * Og sist, men ikke minst: Kostnadene med å få levert sitt spesialavfall må senkes!